

ג. דג טהור שנמלח עם טמא (ומדובר כשאינם נוגעים זה בזה, אלא שעומדים בסמוך בכדי שפליטה של זה נוגעת בזה. ר"ן. ומהרא"ש מבואר שאפילו בשנוגעים) – אם נמלחו שניהם, או שנמלח הטמא לבדו, והטהור תפל (= שאינו מלוח) נאסר הטהור, שבלע מציר הטמא. (וציר דגים טמאים אסור מדרבנן. תוס'. ונפ"מ – כשיש ספק אם נמלח הדג עם דג טמא, שספק דרבנן לקולא. מרדכי.)
(נחלקו הראשונים אם נאסר כולו, שכולו כרותה מרוב המלח (רמב"ן), או נאסר רק כדי נטילה (רא"ה). וכן צידד הר"ן.)
אבל אם הטהור לבדו מלוח, והטמא תפל – מותר. (שהטהור פולט לטמא, אבל הטמא אינו פולט לתוך הטהור.)
(ולא שייך 'עילאה גבר' או 'תתאה גבר' לענין מליחה. תוס').

ד. רב ששת היה מולח כל חתיכה בנפרד. אך הסיקו שאפשר למלוח כמה חתיכות יחדיו. (ואפילו אין מולחן בבת אחת אלא בזה אחר זה. ואין חוששים שתיגמר פליטה של זו קודם, ושוב תבלע דמה של חברתה. תוס'. ע"ש כמה הסברים.)

דף קיג

- קעו. א. כיצד מולחים את הבשר כדי להוציא את דמו?
ב. האם חוששים לדם בבני מעיים, להצריכם מליחה, אם לאו?
ג. האם מותר לשבור מפרקתה של בהמה קודם צאת נפשה (לאחר שנשחטו סימניה)?
- א. תחילה מדיחים את הבשר (אפשר בעודו בבית המטבחים), מולחו יפה יפה על כלי מנוקב, (כדי שהדם ייפלט ולא ישהה עם הבשר), ומדיחו יפה יפה. רב דימי מנהרדעא היה מולח במלח גס ולאחר זמן היה מנפצו, מפני הדם הבלוע בו, (אבל מלח דק אינו טעון ניפויץ, שנמס מאליו. רש"י).
- ב. אמר רב מרשיא: אין מחזיקים דם בבני מעיים. היינו, הכרכשת, המעיים והדקים, וכן הקיבה (רש"י, רמב"ם) – אינם טעונים מליחה להוצאת דם כשאר אברים. (וזהו בסתם, אבל אם נראה שהאדימו – צריך מליחה. רמב"ן.)
(וכתבו התוס' ועוד, שאעפ"כ אין להמנע מלמלחם עם שאר הבשר, ואין חוששים שיבלעו דם מן הבשר היות ואינם טרודים בפליטת דם. ויש דעה שמחמירה בדבר. וער"ן.)
- ג. אין לשבור מפרקת הבהמה קודם שתצא נפשה, משום שהדם נבלע באברים ואינו יוצא. ונסתפקו בגמרא אם האיסור משום גזילה, שמכביד על משקל הבשר ונמצא גזול את הבריות. או אף לעצמו אסור הדבר, שהדם נבלע בה ושוב אינו יוצא. (מרש"י משמע שאין לו תקנה במליחה או צליה, ואולם מגרסת הרי"ף נראה שודאי יוצא הדם בצליה או במליחה, והשאלה היא רק באכילת אומצא, האם נחשב כדם שפירש ממקום למקום ונאסר עד שיפליטוהו, או לא נחשב כפירש והרי הוא כדם האברים ומותר.) ועלה הדבר ב'תיקו'.

קעז. האם יש איסור משום 'בשר-בחלב' באופנים הבאים?

- א. אכילת עוף בחלב.
- ב. העלאת עוף עם גבינה על השלחן.
- ג. בשר בהמה טמאה עם חלב טהורה, או להפך – לענין בישול, אכילה ושאר הנאות.
- ד. חיה טהורה בחלב.
- ה. חלב בחלב.
- ו. בשר נבלה בחלב.
- ז. שליל בחלב.
- ח. שלייה בחלב.
- ט. דם בחלב.
- י. בשר בחלב-זכר.
- יא. בשר בחלב בהמה שלא הניקה (- לפני לידתה).
- יב. בשר בחלב-שחוטה.

א. עוף בחלב – לתנא קמא, אסור מן התורה כשאר בשר (לא תאכלו כל נבלה... לא תבשל גדי בחלב אמו – כל שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב).

ר' עקיבא אומר: עוף בחלב אינו מן התורה. (לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים – אחד למעט עוף), אלא שאסרו חכמים את אכילתם. (והרמב"ם פסק שמותר לבשלם יחדיו).
(הרא"ש כתב בדעת הרי"ף, שת"ק אינו חולק על רע"ק).
רבי יוסי הגלילי מתיר עוף בחלב. וכן נהגו במקומו (קטז).

ב. אסרו חכמים (כדעת בית הלל, ולא כב"ש – ע' לעיל קד) להעלות עוף עם גבינה על השלחן שאוכלים עליו. (אם לא ע"י היכר, או בשני אנשים זרים, שאז גם בבשר מותר. ע' לעיל קז). והמעלה אינו עובר בלא-תעשה.

ולר' עקיבא, שאיסור עוף בחלב מדרבנן, נחלקו אמוראים (קד) אם גזרו על ההעלאה לדעתו. ופשוט שלריה"ג מותר להעלותם, שהרי מותר אף לאכלם יחדיו.

ג. בשר בהמה טמאה עם חלב טהורה, וכן להפך – מותר בבישול ובהנאה. ובאכילה עכ"פ אסור, משום איסור טמא (רש"י). (גדי – למעט בהמה טהורה. בחלב אמו – משמע שרק זה האסור משום בשר, אסור משום חלב. אבל שאר בהמות טהורות כלולות בגדי 0 שהרי פירט / מיעט הכתוב בשני מקומות 'גדי-עזים' ללמד שגדי סתם, אפילו פרה ורחל במשמע. לרש"י קיד. ד"ה בחלב) אפשר שנלמדו שאר בהמות מ'גדי' יתירא).

ד. חיה טהורה בחלב – לתנא קמא ולר' יוסי הגלילי: אסורים מהתורה. (כל שאסור משום נבלה – בכלל 'לא תבשל'. או לומדים מיתור גדי שנכתב פעם נוספת. ערש"י קיד. ד"ה בחלב.
הרא"ש כתב (דלא כתוס'), שנראה מהרי"ף שת"ק לא נחלק על רע"ק לענין חיה, אלא ריה"ג לבדו).
לר' עקיבא: מדרבנן. (גדי ג"פ – פרט לחיה).
(והוא הדין לבישול בשר בהמה עם חלב חיה טהורה. מנ"ח צב,א).

ה-ו. שמואל אמר שחלב או נבלה, כמוהם כשאר כל בשר, (אם משום שכלולים במשמעות גדי, אם משום ריבוי הכתוב. (ערש"י ותוס' שתי גרסאות), אם משום שסובר בעלמא איסור חל על איסור – תלוי בשתי הלשונות בגמרא).

לפי הסבר אחד בגמרא, ר' אמי ור' אסי סוברים שניהם שאין לוקים משום 'בשר בחלב' על אכילת חלב (וה"ה לנבלה, לכאורה) עם חלב – כי אין איסור חל על איסור, אלא שנחלקו אם לוקים על בישולם, (שהרי אין שם איסור נוסף), אם לאו (שלכך הוציא הכתוב לאכילה בלשון בישול – כיון שעל אכילה אינו לוקה, ה"ה לבישול).

להסבר אחר, שניהם סוברים שלוקים על בישול, ונחלקו אם לוקים על אכילה (אם להקיש אכילה לבישול לחייב, אם לאו).

ולחסבר שלישי – לא נחלקו כלל, ולדעת שניהם לוקים על בישול ואין לוקים על אכילה, שאאחז"א. (מהאחרונים דנו בדין מלקות על החלב. ע' שו"ת חת"ס צב; קובץ הערות לב; חזו"א; חדושי הגר"ח על הש"ס, ועוד).

ז. שליל הרי הוא כשאר בשר. (גדי – לרבות את השליל).

ח. שליה בחלב – פטור, (אם משום שאינה אלא פרש בעלמא ואיננה 'בשר'). כן בארו בגמרא את דברי שמואל. ואולם לר' אמי / ר' אסי, הסביר רש"י שיש ללמוד זאת ממייעוט גדי – ולא שליה. ולדעתו אין השליה פרש בעלמא.

בפרי מגדים (ביו"ד פז, ז), מ' ששליה בחלב אסורה מדרבנן, בבישול ובאכילה. והוא הדין לעור. (וכן הבין הלח"מ (מאכ"א ט, ו) מלשון הרמב"ם והרב המגיד. וכן נקט כהנחה פשוטה ב'מנחת שלמה' ו, א, בהערה). ואולם בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א לו) פקפק בדבר. וע' חזו"א יב, ג. ולדבריו יש צד לומר לכאורה שאסור מן התורה אלא שאין לוקין. וצ"ע).

ט. דם בחלב – פטור משום בשר בחלב, שהדם אינו בכלל 'גדי', (וגם לא בכלל 'בשר'. עפ"י תוס'). (הלח"מ-משנה (מאכ"א ט, ו) הבין מלשון הרמב"ם והמגיד-משנה שאסור לבשל דם בחלב מדרבנן. ובאג"מ (יו"ד ח"א לו) כתב שאין הדבר ברור).

י. בשר בחלב-זכר – פטור. (בחלב אמו).

יא. בשר בחלב של בהמה טרם לידתה – חייב. (ואעפ"י שעדיין אינה 'אם', כיון שתבוא לכלל 'אם' – אסור).

יב. בשר בחלב-שחוטה – פטור, אבל אסור מדרבנן. (חלב אמו – ולא שחוטה, שמשנשחטה שוב אינה 'אם').

דף קיד

קצח. מה דינו של:

- א. – המבשל בשר במי חלב.
- ב. – המבשל עצמות, גידים, קרנים וטלפים – בחלב.
- ג. – הפגול, הנותר והטמא, שבשלם ואכלם בחלב.
- ד. – המבשל גדי בחלב אחותו / בחלב פרה / בחלב עצמו.